Број 102. У Новом Саду, у петак 9. маја 1908. Година XLIII.

Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Просветни напредак.

Министар просвете гроф Апоњи говорио је прекјуче у угарском сабору врло дуго. Но ма колико да је био његов говор дуг, ипак је био сувише кратак а да би могли бити на чисто са свима појединостима, оних силних питања, која је истакао министар просвете у свом говору.

Гроф Апоњи је истакао, да држава 1869. године није трошила на просвету ни 2 и по милијона, сад троши 81 милијон. И још ће требати више.

Гроф Апоњи је обећао, да ће ово дана поднети законски предлог о бесплатној настави у основним школама. Ово је давна шња жеља свију пријатеља народне просвете Настава у свима школама требала би да је бесплатна, а понајпре у основним школама. О новну школу дужно је свако дете посећивати. И ако држава свако дете може приморати да походи основну школу, како у интересу своме, тако и у интересу државе, откуд може држава приморати свакога, да плаћа за то. Некоме је тешко. Школарину плаћа сваки једнако. Неком је то врло лако, ситница, некоме врло тешко. Оно што отпадне од школарине, то ће се накрмити порезом. А порезу не плаћа сваки једнако, већ је плаћа по имању.

Гроф Апоњи је обећао, да ће поднети законски предлог о томе да они који изађу из основне школе, морају кроз три године походити предавања о земљорадњи А рекао је, да ће се побринути, да створи предавања за одрасле

Ово су добре ствари, али је тешко фалити јутро пре вечера Може један једини параграф да поквари све. Ако се уведе у пофторним школама за земљорадњу мађарски језик, онда ће немађарска деца имати слабе вајде од тога. А што се тиче предавања за одрасле, то је крајње потребна ствар Али је ту већ гроф Апоњи рекао, како жели да тим предавањима учврсти мађарски карактер мађарског друштва По томе или ће Угарска трошити само на предавања међу Мађарима, или зар жели и међу српским, словачким и румунским друштвом да шири мађарски карактер. Шта ћемо ми са нашом културом?! Ми смо баш недавно писали о томе, да би било убијство запустити културу свију народности у Угарској, а бринути се само за културу једног народа.

Министар је обећао да измени наставну основу у вишим девојачким школама. Он том приликом нарочито жели, да девојке уче двојином више но до сад о оном што ће требати у кући као домаћице и матере

Министар је говорио и о учитељским школама Те школе неће надгледати више државни школски надзорници, већ ће те школе бити поверене неким нарочитим телима, да би данашњи школски надзорници могли да се што јаче брину само о основним школама. Када је министар просвете говорио о учитељским школама, могло се видети из појединих речи и реченица, да ће он ту посветити главну бригу не на науку, него само на мађарски језик. А ово би било зло по наставу, по културу, по државни напредак. Не би се постигло оно што жели министар просвете, али би се постигао назадак у општем знању наших учитеља

Тешко је судити по оном говору грофа Апоњија шта он све смера у појединостима. Кад изнесе законске предлоге, онда ћемо моћи опширније говорити. За сад можемо озбиљно рећи толико: По вечерњу се познаје, да ће свитац бити врло незграпан и неправедан и да му ми нећемо палити велику па ни малу свећу.

Говорио је министар просвете о уређењу католичке автономије. О извођењу XX. законског чланка од 1849. године о верској равноправности Видећемо какћемо онда стајати ми са државним надзором. Хоће ли неравноправност која данас влада остати. И докле ће према нама да се врши онако претеран државни надзор, као ни према коме. Управ то није надзор, него одлучујуће мешање у наше автономне ствари Докле ћемо ми Срби бити пасторчад.

Кад се донесе закон о католичкој автономији, имаће је сви, само не Чивути О њиховој автономији нема говора Они је неће, не треба им. Овако раде шта хоће и нико им се не меша па ни држава.

Једно се Чивутима мора признати. Они не трче одмах влади и не туже се Наши калуђери и њихови пријатељи вичу данас на сва уста: Ми ћемо терати — до форинте (док све не пропадне)! Ићи ћемо због сваке запете на владу! — Код нас дакле сами изазивамо и погоршавамо стање..

Оволико за данас уопште Кад гроф Апоњи поднесе предлоге сабору, ми ћемо сваки поједини оценити.

Подрумарски курз у Будафоку.

Петар Весин свештеник (Дуна Сечуј)

XIII.

Болести вина.

Ко добро рукује с вином неће никад доћи до болести вина, ако се каткад и појави погрешка за времена ће је отклонити. Код оних пак, који несавесно своје вино руководе, долазе чешће болести. Ваља нам разликовати болести вина и погрешке вина. Код болести вина су нападнути и мењају се баш сами саставни делови вина, код погрешака пак само вино добије какав споредан кус. Болести вина производе гљивице разне.

1. Вински цвет. Ову болест производи гљивица mycoderma vini. У почетку је тавне боје а кад се испне на површину вина, те ако се не дира шири се и побели. Наши то зову цвет на вину и држе за сасвим безазлену болест. Појављује се највише кад је вино на кому, и код слабих вина напредује брзо. Ако је још у малој мери треба дугачким точиром полако напунити буре, и она изађе горе па се покупи. Затим треба у вино усути мало шпирита. Ако је болест већ јача и већ ушао у вино смрад на кисео купус онда се мора процедити, и 3—4 грама сумпора на један хектолитар бурету дати. Та гљивица напада алкохол у вину и вино с тога слаби. Тако вино чим пре потрошити.

2. Вино цикне или ти добије „штих“. Ова болест ступа или сама за себе, или у друштву са цветом вина. Појављује се код вина на кому а особито у топлом подруму, или ако је трула берба била, или ако је вино на кому дуго стајало. Треба

ПОДЛИСТАК.

У ЈАСНОЈ ПОЉАНИ

Ја сам се недавно вратио из Јасне Пољане и мислим, да ће утисци о Толстоју и његовој будућој прослави бити од великог интереса за читаоце, особито у данашње време, кад су једни за прославу, а други против ње. То је мој трећи пут у Јасној Пољани.

Први пут сам био у Јасној Пољани пре 25 година.

Ја сам се решио да пођем на пут тек кад сам примио писмо од Толстоја, да ме може примити.

У Москви, седајући у воз, био сам јако изненађен што начелник станице није знао да ли стаје воз у Шчекино или не. Не би било згорег да се станица Шчекино прозове Толстојева станица. Сећам се да сам у Паризу питао једнога Француза где живи Фридерик Паси? (апостол лиге мира и слободе) он је на то одговорио: «О то ће вам сваки кочијаш рећи. Јер не знати то исто је што и не знати где станује претседник републике“.

21 ог марта у 7 сати био сам већ у Шчекино а у 8 сати био сам већ у Јасној Пољани. Толстој је био окружен својом породицом а било је као и обично неколико гостију. Ја сам се одједанпут осетио као код своје куће. По изгледу Толстој још не прилично на старца; пре би се могло рећи да има изглед младића За време чаја ја сам проговорио и о прослави која би се имала држати. Грофица се изразила, да се прослава не може држати у Јасној Пољани нити се ту могу примати тако многобројна изасланства. Из целог разговора са грофицом Софијом Андрејевном видио сам да је она противна тој прослави. Узрок је прост. Грофица мисли, да би та прослава могла бити судбоносна по живот Толстојев. И ја сам био тога мишљења, јер сам се сетио једног случаја у Угарској, да је један богат и интелигентан српски трговац Крестић од радости умро, кад је чуо да је народни вођа Светозар Милетић био изабран за посланика. То је био почетак уставног живота у Угарској.

На моју примедбу, да народ има права и треба да учествује у тој прослави одговорила је грофица да народ може прославити тај дан, али треба имати и то на уму, да Толстој има много непријатеља а и штампа га огорчено напада. — А како је одговорио Толстој на моје питање о слави? Врло кратко: он је махнуо руком и пропратио је тај покрет руке таквим изразом лица да сам ја одмах ућутао. И сви су ћутали, нико није смео ни речи проговорити о прослави, па чак ни жена његова Софија Андрејевна, која се ретко уздржи, да не изрази своју несагласност у каквом било питању.

Што се Лев Толстој тако изражава о прослави, узрок је тому што Толстој не воли бучне прославе, а у последње време је добивао много писама, која су га вређала, а и новине су биле врло непажљиве. Но баш с обзиром на то што Толстој има много непријатеља потребна је та прослава.

Јер ко ће умирити непријатеље, ако не дух ове високе личности Толстојеве, која љуби не само оне, који га љубе, него чак и непријатеље своје. Његова личност треба да измири све странке руске. Па у чему се састоји наука овога философа XX-ог века? Суштина његове науке је љубав према непријатељима. Само онда имаш истините љубави, кад љубиш непријатеље своје. И он је то говорио с таквим осећајем да сам се једва уздржао од суза. Ту мисао љубави према ближњем, према непријатељима неуморно шири он и у књижевности, у својим романима, у својим делима, која му стекоше светскога гласа. Нема ничег дражијег од љубави људи. И то га боли кад га људи не разумеју и неће да разумеју. Његова прослава ствара му много непријатности. Јер како би радио да не увреди своје пријатеље и да не огорчи своје непријатеље. Само мати љуби тако своју неваљалу децу као што Толстој љуби човечанство у опће без разлике вере, народности и положаја.

Нема сумње да многе мисли Толстојеве ни-

га пастеризирати или се јако насумпори буре. И после сумпорења треба отакати. Ако је пак близу идућа берба треба га кроз ком пропустити. Или се може са другим вином помешати и брзо трошити. Ако ова болест одвише отме маха не може се помоћи већ се од таког вина пече коњак или ракија.

3. Отезање. Гљивица код те болести напада заостао шећер у вину и услед тога се тај шећер претвара у неку зејтинасту масу. Појављује се обично код оних вина, која нису добро преврила те је остало у њима шећера. Таком вину дамо 20—30 грама танина и после 8—10 дана отворено оточимо кроз решетку, или кроз брезову метлу или га још и метлом лупамо. Буре се добро насумпори и желатином бистри. Ако желатином не успе бистрење проба се шпанском земљом 100—150 грама од хектолитра. И после тога се оточи. Затим се пусти да заостали шећер поново преври. И то се може пропустити кроз ком ако има. Особито вина на песку радо се отежу, зато требају што више додира са ваздухом. Пастеризирање и ту помаже.

4. Горчи вино. Појављује се често код црног вина а врло ретко код белог. Прави узрок ове болести се не зна, али се мисли да гљивице нападају танин вајнштајн и боју. Ако болест отме маха не може се помоћи. Ако је на почетку, пастеризирање излечи. И јако сумпорење лечи, али сумпорењем вино губи боју. Ако је близу берба пропусти се кроз ком и брзо троши. Нарочито вино од опорта (португезера) радо и скоро редовно се угорчи зато се мора мешати са другим вином. Са скадарком се добро држи. У Француској се ова болест често јавља.

5. Вино сасвим ускисне. Гљивица напада шећер код добро непреврелих вина те се развија млечна киселина и вино добије мирис на покварен кисео купус и кисело је. Лечи се сумпорењем и пастеризирањем. И бистрење и цеђење помаже но увек јако насумпори таково буре. Бистрење са шпанском земљом треба пробати. Ако је у великој мери пеци ракију од њега.

6. Трухлење вина. Код ове болести су скоро све пређашње спојене т. ј. долази отуд ако се горње болести за времена не лече. Но често дође и од тога ако се вино дуго држи на киселици т. ј. ако се на време не отаче, па још ако је било труло или зелено грожђе, те киселица под вином почне трухнути. Отакање, бистрење и цеђење а нарочито пастеризирање у почетку помаже. Ако је у великој мери не помаже ништа, па чак се ни ракија не може пећи од њега, већ само на ђубре с њим.

XIV.

Погрешке вина.

И ако добар подрумар неће грешити у руковању вина, ипак се кадгод догоди да и поред најбоље пажње вино добије неки споредни кус. Тако често се вино преврне и изгуби боју. Но од тога се не треба плашити јер ће се боја вратити. Преврнуто вино треба разликовати од мутног вина после отакања. Ако вино дуго стоји на кому, или ако је трулежи у кому, на љусци или петељци или ако су зелене петељке буде вино мрке мутне боје но после отакања мора се сумпором затим бистрењем морунином бешиком и желатином и цеђењем лечити и вино ће добити лепу боју. Добро је тако вино пастеризирати да се болести из њега не развију. Или ако се пренаша незрело вино често преврне се. Но и то се излечи.

Но много су горе погрешке кус на плесањ. Ако не бирамо трухло и плесниво грожђе, па и то се редовним руковањем излечи. Горе је ако је плесањ у бурету била Плесниво вино се како смо напред споменули фришким млеком бистри и ако то не успе, желатином. У новије доба неки препоручују и бистрење таког вина маслининим зејтином. Често вино се осећа на киселицу, ако је дуго лежало на истој. Дугим редовним руковањем излечи се тај мирис, али нам даје савет да на киселици дуго не остављамо вино.

Ако сипамо вино у ново добро неспремљено буре добије вино мирис на дрво, зато треба и на то нарочиту пажњу обратити. Има кад се осећа на ком. Ако грожђе болује од оидијума, па таке згрчене болесне гроздове умуљамо, добије вино ружан мирис на мућак т. ј. покварено јаје. Сумпорењем и ветрењем се временом тај мирис одстрани али је лакше не доћи до њега.

Има још и мирис на земљу често. Ако је грожђе каљаво и много земље се помеша с њим. Отакањем се земља слегне а и мирис на њу излапи.

Често се осети да вино смрди на миша али и то се руковањем одстрани.

су остварене, и да ће требати много времена док се оне оствре. Толстој није противан прослави која би била израз љубави људске према њему, него је противан њој у толико, што се поводом ње све више и више распирује мржња између његових присталица и противника. Но ја мислим да руски народ није злобан, само нека се руска интелигенција а особито руска штампа уздржи од сваког непријатељства на тај светли дан Толстојеве прославе. Руски народ требао би да прослави тај дан и на тај начин да ода пошту свому великану којега цео образован свет поштује. Лорд начелник града Дублина купио је попрсје Толстојево, које ће приликом свечаности поставити у главној сали ирландске народне библиотеке.

Ја мислим, да би одбор, који ради на приређењу те славе, требао да ради да све странке, сви народи и представници свих вера учествују у тој прослави.

Толстој се изјасно против прославе, која изазива непријатељство, завист и злобу и изјавио је да нема ничег дражијег од љуба и људи особито у његовим годинама. А на Толстојевом језику и по Толстојевом учењу реч »љубав« значи само пожртвовање, »љубити« значи чинити добро, чинити добро оном, к га Толстој тако жарко љуби, чинити добро народу, а ви, чинећи добро, осетићете заједно са слављеником морално задовољство, велику душевну радост.

Ечинац.

Политички преглед.

Угарски сабор. У јучерањој седници расправљао се у појединостима прорачун министарства богоштовља

Заједничка министарска конференција У прошлу недељу заједничка министарска седница угарске и аустријске владе није могла да се сложи у погледу повишења плате војних часника и разишла се, да се састане опет у четвртак. Од понедељника до четвртка аустријски листови били су пуни претње и претсказивали министарске кризе и трзавице. Јуче у четвртак била је опет у Бечу заједничка министарска седница и погодили су се Угарска је влада попустила и ствар је тако „сретно“ решена. У заједнички прорачун за 1909. годину ући ће и свота која је потребна за повишење плате војних часника. Но повишење то рачунаће се и за половину године 1908 Сад још само остаје да се састану делегације и тај споразумни предлог обе владе изгласају. И наравно оне ће то учинити У погледу тога, када да се састану делегације није ни у јучерањој заједничкој седници решен дан То ће се десити у трећој заједничкој седници за коју веле, да ће се одржати под председништвом владаревим Но то није више ни важно. Аустријска ће влада врло радо пристати да се делегације састану ма и у јесен, јер је то сад све једно, само кад је угарска влада пристала, да се повишење плате војних часника рачуна и за шест месеци ове године Криза и трзавице су дакле сретно отклоњене. Аустријски листови су врло задовољни и расположени, од претње и срдње више ни трага ни гласа. Угарски листови стискају зубе и кроз њих исказују своју срџбу, јер је угарска влада пристала на нове жртве а за мађарски народ није добила никаквих повластица. Но ту срџбунико не узима озбиљно. А грађани угарске, но они ће хтели не хтели приносити нове жртве у корист светске улоге и угледа аустро угарске велесиле.

Енглеска спољна политика. Енглески министар председник Аскит, на банкету реформног клуба дотакао се у својем говору и енглеске спољне политике Указао је на споразум Енглеске и Француске и на споразум Енглеске и Русије, који је на здравој подлози створен. И завршио је, како је Енглеска горда и поносна што је то постигла. По себи се разуме, да је ово наперено против Немачке

Италија утврђује своје границе. Из Рима јављају да је војни одбор утврдио, да је на појачање граница Италије потребна свота од близу две стотине милиона круна. У прорачун државни уврстиће се годишње за отплату тога зајма око двадесет милиона круна И ако се у извештају војног одбора не каже тачно која ће граница све имати да се утврди, у извештају се ипак вели, како је западна граница мањкаво утврђена, а источна је по свегола и незаштићена. Бечки се листови врло окомили на Италију због тога јер виде, да ће највећи део те огромне своте бити утрошен на појачање талијанске границе према Аустрији Веле, како и тај корак Италије најбоље доказује к ко је Италија искрен члан тројног савеза — У осталом одавно се већ зна, да је између Италије и монархије запетост врло велика, да је већ у два маха једва пошло Немачкој за руком, да спречи отворен судар. Аустроугарска граница према савезничкој Италији јако је учвршћена, па сад и савезник Италија жури да то исто учини.

Прилике у Хрватској и Славонији. Загребачки листови бране професоре универзитета од нападаја ђачких и веле, да је академски сенат учинио своју дужност. Он је одлучно протестовао против умировљења професора Шурмина и тражио од владе да се овај натраг врати за професора Уједно је усвојио становиште професора Манојловића, да дисциплинарну истрагу против њега може водити само универзитетски сенат. Уједно је сенат тражио од владе, да се пред сабор изнесе такова законска основа, којом би у будућности потпуно заједмчена била автономија универзитета.

Још јављају из Загреба, да је 20. маја отпочело уписивање ученика на универзитету. Тог дана се уписала само њих двојица. Сенат је издао објаву у којој се нада, да ће уписивање и предавање отпочети у пуном реду и миру, тим више што је академски сенат предузео одлучне кораке, да автономију универзитета сачува.

Зар се и то може?

В. Кикинда, 18. маја.

15. маја о. г. десило се нешто у мокринској политичкој општини, што се тешко још где до данас десило.

Многи поседник добио је званичну доставку, да 15. маја у 8 сахати изјутра долази у мокринску политичку општину комисија из великокикиндског суда са три адвоката, да се у присуству комисије пред позватим народом почне спровађати комасација. Уједно су писмено позвани били и сви странци, који имају поседа у мокринском хатару.

Је ли још где било, да општинска политичка управа у споразуму са странцима поседницима, а без поседника у самој општини решава комасацију?

Реченога дана и сата искупило се било пред општинском кућом мокринском тако рећи сво село. У име народа запитао је Ава Трифунац: Да ли се сме спровађати комасација без знања и одобрења општинских поседника? И ко је смео претпостављену власт тако лажно информисати, да је народ пристао на комасацију? Питао је ко су покретачи те комасације? И тражио је у име искупљених и у име закона и правде, да проузроковане трошкове сносе покретачи те комасације. Народ је овај предлог усвојио и тражено је, да то уђе у записник Изнесени су уједно разлози и законски прописи, да се комасација не сме отпочети, док на ову прописан број поседника не пристане. Изнесено је даље, како је у Мокрину комасација врло тешка а готово немогућа. У последње време засађено је и подигнуто преко шест хиљада јутара винограда. Ови су врло дивно уређени, доносе веома леп приход и утрошено је на њих више милиона. И зар они сад да потпадну под комасацију и толики се ратар упропасти? Изнето је даље, како је ха-

тар врло неједнак и једна трећина је слатина и баруштина.

Кад је из средине народа поново покренуто питање, ко су покретачи комасације, они се изгубише И тад се испоставило да су то махом странци.

Комисија је после свега отишла натраг у Велику Кикинду. За сад је опасност отклоњена но шта ће после овога бити. Кад већ мокринско грађанство не може да има вере у своју општинску управу, нека буде на опрезу и сами се побрину, како ће законским путем незаконитост спречити.

А Т.

Наше автономне дахије.

Пишу нам из Гргетега: И под досадањим манастирским настојатељима није цветало сиље и ковиље у манастиру Гргетегу, но од када дође за настојатеља Данило Пантелић настаде прави дахилук. Сва права поверио је шумару Ж. Станимировићу. Овај подиже 10 круна на кола сувадине и за најмањи прекршај глоби са 14 дана затвора и 100 и 200 круна глобе. Но тако пролазе само они, који неће да слушају тог печеног самосталца шумара, а који хоће, ти добро пролазе. Тај се манастирски шумар јако раскорачио на све стране, и у политици и у економији. Као политичар вели да ће дати свој брк отсећи ако радикали изведу, да се од калуђера одузму манастирске земље, а нас сељане назива бећарском партијом, зато што смо радикали. Као што се види прави начин самосталске политике. Не знамо да ли је самосталски начин и оно како поступа у економској политици. Благонаклоношћу свог штићеника настојатеља Пантелића, исекао је у месецу априлу у младим манастирским шеваровима за свој виноград неколико хиљада тачака. Пријављивали смо то и писмено и усмено настојатељу, али он зато не хаје. А кад смо више пута лично ишли да тужимо, подругљиво је одговарао, да ће он то извидети. Но наравно да од извиђаја све до данас не би ништа, јер врана врани очи не копа.

Па какви су старији такви су и млађи, јер ивер ретко пада од кладе далеко. Калуђер Виктор Љубичић по цео дан с пушком туче по пустари свиње, а по селу пуца на керове. И недељом иде до десет сати у лов, па онда у храм Божји, да на врат на нос отслужи службу Богу. Једина му је дика његова пушка за коју се хвали да је дао 80 форината. Књигу тешко да је и имао кад у рукама. Истина Бог родитељи његови имали су велика трошка док су га на пут науке извели: 8 потура за скелу, што се превезао из Гардиноваца у Срем. Затим је неколико година помагао куварици тањире прати и собе чистити. А кад је сву ту науку положио, добио је неколико стотина ланца земље у руке, па нико бешњи од њега.

Кад би овако устрајало, брзо би нестало манастирска блага, но хвала српској народној радикалној странци, да је дошло до манастирске уредбе. Сигурни смо, да ће је радикална странка односно саборски одбор умети и знати у живот привести. А сигурни смо да манастирски шумар неће свој брк тад обријати, већ слагати, јер то је по самосталски.

Гргетешки сељани.

Члановима
средишне управе
српске народне радикалне странке.

Позивају се сви чланови средишне управе српске народне радикалне странке у седницу, која ће бити сад у недељу 11. (24.) маја о. г. у 11 часова пре подне у просторијама уредништва „Заставе“.

Сремски Карловци 7 маја 1908.

Др. Ђорђе Красојевић,
председник.

Вести из места и са стране

Конгрес српске трговачке омладине.

Земунска српска трговачка омладина у договору са новосадском трговачком омладином позива сву српску трговачку омладину на II. конгрес трговачке омладине, који ће се одржати у Земуну 25. маја (7. јуна) на први дан католичких Духова) о. г. у 3 сата после подне у дворани „Хотела Централа“. На конгресу ће се расправљати о свима стварима, које засецају у живот трговачке омладине, нарочито о оснивању средишне управе, средишне касе. Омладине, које желе узети учешћа на конгресу, треба о том за времена, до 15. маја да обавесте земунску трговачку омладину. (Тајник: Милоовад М. Јовановић). На дан конгреса приредиће земунска омладина вечерњу забаву.

Пољаци у Познању.

Познато је, у каквим се тешким приликама налазе пруски Пољаци, откако је у господском дому примљен законски предлог о насилном откупу пољачких добара за Немце. Не преостаје им ништа друго, него или да се изнемче или да се иселе. Они ће свакако учинити ово друго. Како јавља пољски лист „Курјер Лвовски“, купио је кнез Љубомирски у Бродију у источној Галицији једно велико добро за пет милијона круна, те ће га испарцелирати и на њему населити познањске Пољаке.

Револуционарна организација у руској војсци.

Како из Петрограда јављају, откривена је у гарнизону Кременчуг једна револуционарна организација међу војницима. На једној тајној скупштини похапшено је осамнаест војника и један трговац.

Отпуштање српских радника.

На захтев унутрашње организације наредиле су бугарске власти подузимачима за градњу пруге од Ћустендила до турске границе, да отпусте све Србе раднике То је одмах и учињено. Из овог се види, да Бугари воде очито непријатељство. Њима је бугарска Македонија тако силно опила мозак, да сад већ јасно изазивају Србију.

Млади крадљивац.

Берлинска полиција је недавно ухапсила једног младог дечка од четрнајст година. Овај је крао, али не од сваког него је нарочито имао пасије да краде од војника. Кад је гдегод гунгула, он се довуче и повади војницима све из џепова, новце и папире. Новце потроши на слаткише, а папире ске посакрива код куће. На преслушању је све покајнички признао. Како је млад, то је привремено пуштен из затвора.

Вештачка лавља рика.

У једном позоришном комаду долазила је на једном месту лавља рика. Управитељ се мучио, како да створи што природнији глас, али ипак се осећао из рике човечји глас. Најзад му падне на памет срећна мисао. Узме фонограф и оде у животињску башту пред кавез где је стајао лав. Метне фонограф пред кавез а иза фонографа парче меса. Лав је скакао и рикао као помаман, а фонограф је „хватао“. Тог вечера чула је публика у позоришту из грамофона лављу рику и — разбегла се.

Украдени адиђари.

Већ поодавно је нестало адиђара из ирске круне. Та крађа је много претресана по енглеским новинама. Прошлог четвртка дође у Лондон у полицијски суд у Вестминстеру (део вароши Лондона) један остарији човек. Беше то адвокат из Дублина (Ирска). Пред сам почетак судске расправе, кад је већ и полицијски судац Смис заузео своје место, устане онај адвокат из Дублина и рече, да је он адвокат из Дублина и моли да се ухапси државни секретар Бирел због крађе крунских адиђара. Тужи вицекраља лорда Абердина и Бирела, да су заједнички покрали адиђаре и подноси о том податке. Полицијски судац га прекине и рече, да се обрати државном одветнику. А адвокат настави: „У тој крађи имали су учешћа још неки чланови владе и бојим се, да ће они покушати подмићивањем...“ Судац га не хтеде више слушати и замоли га да се удали. Свет је врло радознао на даљи ток ове ствари.

Велики савет у Босни.

Читамо у „Српској Ријечи“: Прошле целе седмице трајало је овогодишње прво заседање великог савета. Савет је врло марљиво радио по цео дан и посвршавао је све главније послове. Тако је претресан и утврђен прорачун. Сви су призиви ријешени. Мировинска уредба за самоуправне чиновнике и учитеље претресена је цела осим једне тачке, која говори о оснивању и изворима за мировински фонд, које треба још подробније да се испита. Уједно се увидело, да су мировинске уредбе тесно везане са дисциплинарним правилима, па ће се свакако ићи за тим, да мировинске уредбе истодобно ступе у живот са дисциплинарним правилима. Свештеничка уредба није могла доћи на ред овога пута, али ће се и ова што пре претрести, а свакако ће се пре тога у великом црквеном суду донети свештеничка дисциплинарна правила, да би се мировинска уредба са овима у складу могла израдити. Осим тога ће бити потребно да се садашњи нацрт за свештеничку уредбу доведе у склад и са параграфима 80. до 87-ог основне црквено-школске уредбе.

Образвање антлантске флоте.

Сједињене Државе намеравају да сагреде атлантску флоту од три линиске лађе најновије врсте, два опанцирена крсташа, три заштићена крсташа, два топовска чуна и два стајаћа крсташа.

Пут краља Едварда за Петроград.

Како јављају енглески листови, отићи ће енглески краљ Едвард на недељу дана у посету руском цару Николају.

Нови Сад, 9. маја.

Сазив нашег народног црквеног сабора „Пештански Лојд“ доноси из Будимпеште, како ће се наш народно црквени сабор састати по свој прилици средином јуна дакле почетком јуна нашег о. г. Износи како је трећа тачка дневног реда избор патријарха. Истиче како радикали имају апсолутну већину и како ће доћи у обзир као кандидати за патријарха епископи Богдановић и Змејановић — Још како ће се радикали ускоро скупити и одлучити на којег кандидата од та два да буду. За комесара вели „Пештански Лојд“ да се спомиње гроф Тодор Бађањи, који је јуче у четвртак са једним од вођа српске народне радикалне странке др Ђуром Красојевићем подуже се саветовао.

Откуда је „Пештански Лојд“ овај свој извештај црпео, не знамо. Једино знамо само толико да је сазив нашег народно-црквеног сабора од наших највиших автономних власти пријављен да треба ускоро да се састане А она излагања „Пештанског Лојда“ о кандидатима и збору чланова посланика српске народне радикалне странке, да не кажемо друго, за сада су бар прерана

Срем. Карловци 9 маја

У ствари манастирске штампарије. При закључку листа добијамо из Срем. Карловаца ову брзојавну вест: Саборски Одбор тражио је против манастирске штампарије брахијум од карловачког поглаварства По договору са жупанијом у Вуковару поглаварство је данас издало одлуку, да све донде, док је манастирска штампарија под утоком u sub iudice, не може дати брахијум. — Доносимо ову брзојавну вест која нам је као што рекосмо стигла при закључку листа. Не знамо још како гласи у целости та одлука, но доста је и ово, па да се види, на какво је труло становиште стало карловачко општинско поглаварство заједно са жупанијском власти. Но то никога заплашити неће, а Саборски Одзор знаће и умеће, да манастирској уредби прибави сву важност Ми смо већ више пута нагласили, да ће требати одлучна и истрајна рада но тога ће и бити Ово решење ће и опет Димитрију Руварцу и некима дати повода да се мало ритну, но све ће то пасти на њихову рођену главу. О овој ствари проговорићемо опширније.

Брзојави „Застави“

Стигли 9. маја

Угарски сабор.

Будимпешта. У сабору је отпочела расправа о прорачуну министарства правде.

Министарска седница.

Будимпешта. Пре подне је била министарска седница, која се саветовала о текућим пословима Министар председник Векерле саопштио је својим колегама шта је постигнуто у заједничкој министарској седници

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 9. маја 1908. године

Пшеница прве каквоће 22 к — до 23 к — п.		све од 100 кила.
Пшеница нова 22 к 60 п. до 22 к. 80 п.		
Пшеница средња 22 к. 20 п. до 22 к. 40 пот.		
Пшеница лакша 22 к. — п. до — к. — пот.		
Раполица нова — к. — п. до — кр. — пот.		
Јечам 14 круна 80 пот. до 15 кр. — пот.		
Зоб нова 14 кр. 20 пот. до 14 кр. 40 пот.		
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 20 п. до 12 кр. 40 п.		
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.		
Маст 136 кр. — п. до — кр. — пот.		
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — п.		
Сланина пањена 136 кр. — п. до — кр. —		
Свињи угојени тешки	92 до 94 пот.	кила
Свињи средњи . .	88 до 90 пот.	
Свињи лаки	84 до 86 пот	

Теоци 72–80 по кили
Овли пар —— — гр.
Јагњци 16—32 пар

Стање воде под Новим Садом

8. маја било је . . . . . 5·35
9. маја било је 5 42

НЕМАЊЕ АПЕТИТА
СЛАБО ВАРЕЊЕ

отклања се употребом пића „Рojичког Tempelquelle“ најједноставније. Код старијих или кроничнијих болести ове врсте треба узимати „Styriaquelle“ (јаче дејство). Главно стовариште за Угарску. Josef Hoffman, Budapest, Báthory-gasse 8. 405 3—4

Ad. Ш. С. 384 през ех 1908.

Стечај.

Да би се место епархијског школског референта темишварско вршачког у своје време на срп прав. нар. црквеном сабору попунити могло, расписује се овим стечај на споменуто место

Плата је епархијском школском референту 2400 круна годишње, 600 круна у име стана, 800 круна у име путних трошкова, петогодишња повишица од 200 круна и после 30 година службовања маровина у износу постигнуте плате.

Компетенти имају своје, сведоџбама о овршеним наукама и евентуално досадашњем службовању своме обложене молбенице поднети срп. прав. народном школском савету до 2. (15) јунија 1908 год.

У Карловцима 8. (21) маја 1908 год

Председништво,
608 1—3 срп. прав. народног школског савета.

Преко 100 јутара
ЗЕМЉЕ

са свима потребним новим зградама у Итебејском риту продају се уз врло повољне услове због породичних околности Ко жели купити и што опширније дознати нека се обрати на адресу:

Младен Пилић,
612 1—3 мерник — Szerbittebe.

Српској Кредитној Банци
у Београду

потребан је **ЧИНОВНИК**

за српску и немачку коресподенцију и

млађи књиговођа,

вичан немачком језику — Плата према способности

Ступити могу одмах 569 4—4

Виноградарима!

Најбољи: **Плави камен,**
Рафију (Шаш) и
ГУМУ за пелцовање лозе

по најјефтинију цену препоручује

шпецерајска трговина
Велимира Радака
у Митровици.

567 3—5

МЕЊАЧНИЦА
1435 29—

НОВОСАДСКЕ ФИЛИЈАЛЕ
Пештанске Угарске Комерцијалне Банке

НОВИ САД господска улица број 12

купује и продаје по свагдањој дневној цени

Динаре ● ДУКАТЕ ● Доларе

као и сваковрсне стране новце вредносне хартије,

ЛОЗОВЕ.

За старе дукате плаћа највећу цену.

КУЋА НА ПРОДАЈУ.

Кућа у „Зовиној улици“ код три чекића, бр. 13. продаје се из слободне руке У истој се налазе 2 собе и кујна, чардак, под чардаком 2 собе, шупа коморе и све што је потребно за економију

За ближе услове упитати у истој кући код

Косте Поповића-Мушца,
570 2—3 у Новом Саду.

У НОВОЈ
ЦИГЉАНИ
САМУЈЛА ГЛИКА
У НОВОМЕ САДУ.

на кисачкој капији
продаваће се од данас

печених цигаља

по 26—28 круна од 1000 комада.
605 1—1

ПОМОДНО-ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА
Чавић и Поповић
НОВИ САД
потребује
старијег одличног помоћника,

који осим српски добро мађарски и немачки говори и да је ешт аувлаг аранжер.

Ступање одма.

Потребује и **2 шегрта.** 571 1—1

Цигаља за зидање
и
I. КЛАСЕ ЖУТОГ ЦРЕПА

могу се најјефтиније добити овде или од сваке **жељезничке станице и околини** не само у великим количинама већ и читаве товаре **лађом од сваке дунавске станице** код

370 10—10 **Christian Paul**
Нови Сад, Мађарска ул. бр **54.**

● Писмена питања одмах се извршују. ●

● ОТВАРАЊЕ НОВЕ СРПСКЕ АГЕНТУРСКЕ И КОМИСИОНАРСКЕ РАДЊЕ ●

Част нам је овим поштованом грађанству у месту и околини до повољног знања ставити, да смо у **Новом Саду Ћурчинска ул. бр 11.**

СРПСКУ АГЕНТУРСКУ И КОМИСИОНАРСКУ РАДЊУ

отворили и бавићемо се нарочито посредовањем ХИПОТЕКАРНИХ ЗАЈМОВА, КУПОВАЊА И ПРОДАВАЊА ИМАЊА. Даље све врсте осигурања против ватре, ле а телесне озледе и обезбеђење људског живота и мираза по најповољнијим условима.

Комисионари: брашна, угља, дрва за гориво, свију врста пољопривредних стројева и разних техничких артиклова из првих извора по најумеренијим ценама.

Продајемо срећке кр уг класне лутрије и остале државне срећке.

За многобројне налоге моле с ос битим поштовањем

600 1—3

БЕШЛИЋ И ШИМОШ
српска агентурска и комисионарска радња
Нови Сад Ћурчинска ул. бр. 11.

Основана 1889. Основана 1889. Основана 1889

ПРВА СРПСКА ТВОРНИЦА ШЕШИРА
СТОЈАНА НЕГОВАНА
У МИТРОВИЦИ (Срем).

Препоручујем своје сопствене производе до најфинијег шешира; тврдих, меканих, чупавих, мушких и дечјих, као и свилених шешира за поштовано свештенство.

Особито препоручујем своје богато стовариште најфинијих шешира и цилиндера из првих светских фабрика, као Хабергови, Месмера, Хиклови, Мацерови, Браће Бем у Бечу, талијанских Борсалино.

Нарочито препоручујем специални нов проналазак патент шешира „Форосо“ који упливише најбоље здравље.

Gesetzlich geschützt.

Овај реформни шешир **„FOROSO“** је најздравији и

најпријатнији штит за главу.

Услед непрекидног поновљања ваздуха је најбоља **заштита против главобоље и нервозности;** спречава болести косе а унапређује растење косе.

Само прави кад је снабдевен са овом заштитном марком.

Др. Мајер с. р.
практ. лекар.

мам разноврсних шешира на поправку, као и женски шешира модернизирам.

С особитим поштовањем
Стојан Негован
творница шешира.

308 10—18

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.